

Wyrok z dnia 29 października 1997 r.

II UKN 311/97

W sprawach odsetek za zwłokę od nie opłaconych w terminie składek na ubezpieczenie społeczne pracowników nie stosuje się przepisu art. 5 KC.

Przewodniczący SSN: Maria Tyszel, Sędziowie SN: Jerzy Kuźniar, Andrzej Wróbel (sprawozdawca).

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 29 października 1997 r. sprawy z wniosku Odzieżowej Spółdzielni Inwalidów "W." w O. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych-Oddziałowi w S. o składki na ubezpieczenie społeczne, na skutek kasacji wnioskodawczyni od wyroku Sądy Apelacyjnego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku z dnia 10 kwietnia 1997 r. [...]

o d d a l i ł kasację.

U z a s a d n i e n i e

Sąd Wojewódzki-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku wyrokiem z dnia 6 listopada 1996 r. [...] zmienił zaskarżoną odwołaniem Odzieżowej Spółdzielni Inwalidów „W.” w O. decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych-Oddziału w S. z dnia 13 czerwca 1996 r., którą zobowiązano wnioskodawcę do zapłacenia różnicy składek na ubezpieczenie społeczne za zatrudnionego pracownika oraz odsetek za zwłokę naliczonych od przypisanej kwoty, w ten sposób że wnioskodawca nie ma obowiązku zapłaty odsetek za zwłokę w kwocie 6.938, 20 zł. W uzasadnieniu wyroku Sąd stwierdził, że bezspornym jest, iż Spółdzielnia zatrudniała pracownicę na podstawie sfałszowanych przez tę pracownicę dokumentów, co skutkowało opłacenie składki na ubezpieczenie społeczne z tytułu zatrudnienia tej pracownicy w wysokości 5% podstawy wymiaru składki. Okoliczność ta została ujawniona w toku przeprowadzonej kontroli w dniu 8 maja 1996 r., która wykazała, że różnica w wysokości opłacanych składek dotyczy okresu od kwietnia 1991 r. do marca 1996 r. Sąd uznał, że trafne jest stanowisko wnioskodawcy, który domaga się wyliczenia odsetek za zwłokę, poczynając od dnia kontroli przeprowadzonej przez ZUS, ponieważ od tej

chwili stało się wymagalne żądanie pozwanego w odniesieniu do kwoty dodatkowego wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne. Zgodnie z przepisem art. 11 ust. 1 pkt 1 i 3 ustawy o organizacji i finansowaniu ubezpieczeń społecznych do zakresu działania ZUS należy stwierdzenie i ustalenie obowiązku ubezpieczenia społecznego oraz wymierzanie i pobieranie składek na ubezpieczenie społeczne. Zatem pozwany ponosi winę za nieprawidłowe wymierzenie składki, bowiem powinien należycie kontrolować dokumenty tak, żeby wymiar składki był prawidłowy.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku wyrokiem z dnia 10 kwietnia 1997 r. [...] zmienił zaskarżony apelacją ZUS powyższy wyrok Sądu Wojewódzkiego w ten sposób, że nałożył na Odzieżową Spółdzielnię Inwalidów obowiązek zapłaty odsetek za opóźnienie w kwocie 5.519,80 zł. W uzasadnieniu wyroku Sąd przyjął, iż materialnoprawną podstawę dochodzenia przez organ rentowy odsetek od nie opłaconych w terminie składek na ubezpieczenie społeczne stanowi przepis art. 34 ustawy o organizacji i finansowaniu ubezpieczeń społecznych odsyłający w zakresie wysokości i zasad należnych z tego tytułu odsetek do przepisów o zobowiązaniach podatkowych. Zgodnie zaś z art. 20 ust. 1 ustawy o zobowiązaniach podatkowych odsetki za zwłokę przysługują w razie zaległości podatkowych, przy czym zaległością podatkową jest podatek nie uiszczony w terminie płatności. Skoro zatem w sprawie jest niesporne, że Spółdzielnia przez cały okres zatrudnienia jednej z pracownic odprowadzała za nią składki na ubezpieczenie społeczne w zaniżonej wysokości, to zważywszy na sposób i terminy opłacania składek na ubezpieczenie społeczne określone w § 14 ust. 1 i 10 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 29 stycznia 1990 r. w sprawie wysokości i podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne oraz rozliczania składek i świadczeń z ubezpieczenia społecznego, należy przyjąć, że różnica nieopłaconych składek za okres nieprzedawniony stanowi zaległość w rozumieniu art. 19 ust. 1 ustawy o zobowiązaniach podatkowych, od których na podstawie art. 20 tej ustawy przysługują odsetki za zwłokę. Odsetki te przysługują przy tym za okres od następnego dnia po upływie określonego w ustawie lub w przepisach szczególnych terminu płatności do dnia zapłaty włącznie.

Powodowa Spółdzielnia w kasacji od powyższego wyroku zarzuciła temu wyrokowi naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię przepisów art. 19 i 20 ustawy o zobowiązaniach podatkowych oraz naruszenie przepisów postępowania przez nieuwzględnienie w orzeczeniu Sądu Apelacyjnego dowodów przedstawionych przez powódkę, w szczególności dokumentów kontroli „uzasadniających czasokres

dodatkowego wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne oraz innych pism złożonych przez powódkę” i wskazując na powyższe podstawy wniosła „o uchylenie zaskarżonego wyroku i jego zmianę w ten sposób, aby stwierdzić, że ciążący na powódce obowiązek zapłaty odsetek za zwłokę w wysokości 5.519,80 zł nie istnieje.”

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W rozpoznawanej sprawie jest niesporne, że Spółdzielnia przez cały okres zatrudnienia jednej z pracownic Kazimierzy G. opłacała składki na ubezpieczenie społeczne tej pracownicy w zaniżonej wysokości z powodu sfałszowania przez nią dokumentu stwierdzającego jej inwalidztwo. Stosownie do przepisów art. 33 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 25 listopada 1986 r. o organizacji i finansowaniu ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz. U. z 1989 r. Nr 25, poz. 137 ze zm.) zakłady pracy są obowiązane opłacać z własnych środków składki na ubezpieczenie za okres trwania ubezpieczenia społecznego każdego pracownika w terminie i w trybie określonych w przepisach rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 29 stycznia 1990 r. w sprawie wysokości i podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne, zgłaszania do ubezpieczenia społecznego oraz rozliczania składek i świadczeń z ubezpieczenia społecznego (jednolity tekst: Dz. U. z 1993 r. Nr 68, poz. 330 ze zm.). Zgodnie zaś z przepisem art. 34 tej ustawy od nie opłaconych w terminie składek na ubezpieczenie społeczne Zakład Ubezpieczeń Społecznych pobiera odsetki za zwłokę na zasadach i w wysokości określonych przepisami o zobowiązaniach podatkowych. Należy więc stwierdzić, że powodowa Spółdzielnia nie wykonała w terminie ciążącego na niej obowiązku opłacania składek na ubezpieczenie społeczne w wysokości wymaganej przepisami prawa, a zatem Zakład Ubezpieczeń Społecznych był obowiązany do pobrania odsetek za zwłokę od nie opłaconych w terminie składek na ubezpieczenie społeczne według przepisów ustawy z dnia 19 grudnia 1980 r. o zobowiązaniach podatkowych (jednolity tekst: Dz. U. z 1993 r. Nr 108, poz. 486 ze zm.).

Nie jest trafny zarzut kasacji, że odpowiedzialność zakładu pracy z tytułu opłacania składek na ubezpieczenie społeczne pracowników w zaniżonej wysokości powstaje od dnia przeprowadzenia kontroli, w wyniku której stwierdzono sfałszowanie tego dokumentu. Zgodnie bowiem z art. 19 ustawy o zobowiązaniach podatkowych podatek nie uiszczony w terminie jest zaległością podatkową, stosownie zaś do przepisu art. 20 ust. 1 tej ustawy od zaległości podatkowej pobiera się odsetki za

zwłokę. Powyższe przepisy ustawy o zobowiązaniach podatkowych nie zajmują się zagadnieniem, z czyjej winy powstały zaległości w opłacaniu składek na ubezpieczenie społeczne. Oznacza to, że w każdej sytuacji faktycznej nie opłacenie w terminie składek na ubezpieczenie społeczne rodzi dla zakładu pracy następstwa w postaci obowiązku uiszczenia od nich odsetek za zwłokę. Dla rozpatrywanej sprawy nie ma zatem znaczenia prawnego zarówno kwestia winy pracownika, który sfalszował dokumenty stanowiące podstawę do obliczenia wysokości składki na ubezpieczenie społeczne pracownika, jak i winy zakładu pracy, który w odpowiednim czasie nie dostarczył fałszerstwa ani też okoliczność, że popełnienie fałszerstwa dokumentu organy rentowe stwierdziły dopiero po przeprowadzeniu kolejnej, staranniejszej kontroli; bez znaczenia jest także podniesiona w kasacji okoliczność, że wyegzekwowanie od pracownika należnej kwoty odsetek jest niemożliwe z uwagi na jego trudną sytuację. Należy ponadto stwierdzić, że chybiony jest także zarzut naruszenia art. 5 KC. Wbrew bowiem twierdzeniom wnoszącego kasację przepis art. 5 KC nie ma zastosowania w sprawach objętych przepisami art. 19 i 20 ustawy o zobowiązaniach podatkowych, a zatem rozważanie zagadnienia rozkładu winy i odpowiedzialności zakładu pracy i organu rentowego w kwestii powstałych zaległości z tytułu nie opłaconych w terminie składek na ubezpieczenie społeczne jest w tej sytuacji bezprzedmiotowe.

Biorąc powyższe pod rozwagę Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji

=====